

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Інженерно-технологічний факультет

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ
ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ),
ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць
всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

24-25 травня 2023 року
м. Полтава

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Інженерно-технологічний факультет

Херсонський державний аграрно-економічний університет

ВСП «Фаховий коледж управління, економіки і права
Полтавського державного аграрного університету»

ВСП «Лохвицький механіко-технологічний фаховий коледж
Полтавського державного аграрного університету»

ВСП «Хорольський агропромисловий фаховий коледж
Полтавського державного аграрного університету»

ВСП «Березоворудський фаховий коледж
Полтавського державного аграрного університету»

ДНЗ «Гадяцьке вище професійне аграрне училище»

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ), ФАХОВОЇ ПЕРЕД ВИЩОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Збірник наукових праць
всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

24 - 25 травня 2023 р.
м. Полтава

УДК 63.001:65.001:30.001:10.001

А 25

Редакційна колегія:

Антонець А. В., к.пед.н., доцент – голова редакційної колегії; Овсієнко Ю.І., к.пед.н., доцент – заступник голови редакційної колегії; Онішко В.В., д.пед.н., професор кафедри будівництва та професійної освіти; Япринець Т.С., к.пед.н., доцент кафедри будівництва та професійної освіти; Яхін С.В., к.т.н., доцент, завідувач кафедри будівництва та професійної освіти.

Рекомендовано до друку

*кафедрою будівництва та професійної освіти
Полтавського державного аграрного університету
(протокол № 15 від 05.06.2023 р.)*

А 25

Сучасні тенденції підготовки майбутніх фахівців у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти: збірник наукових праць Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 24-25 травня 2023 р.) / редкол.: Антонець А. В. (голова ред.) Полтава : ПДАУ, 2023. 252 с.

Збірник містить наукові доповіді всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції “Сучасні тенденції підготовки майбутніх фахівців у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти” (м. Полтава), що відбулася 24-25 травня 2023 р. із актуальних методолого-теоретичних та організаційно-методичних проблем розвитку професійної освіти; оптимізації освітнього простору в умовах сьогодення; інноваційних технологій навчання у процесі професійної підготовки фахівців аграрного профілю; інформатизації освітнього середовища ЗП(ПТ)О аграрного профілю засобами інформаційно-комунікаційних технологій; тенденцій та перспектив розвитку аграрного виробництва, переробки сільськогосподарської продукції та харчових технологій в умовах сьогодення.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії збірника.

УДК 63.001:65.001:30.001:10.001
ББК 65.9 (4укр)-55

© Полтавський державний аграрний університет, 2023

З М І С Т

СЕКЦІЯ 1

МЕТОДОЛОГО-ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Аврамук Ірина НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	12
Бочкарьова Катерина ДО ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ГАЛУЗІ.....	15
Варнавська Інна ОСНОВНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО.....	17
Дзюба Аліна АВТОНОМНІСТЬ І САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ПРОВІДНІ ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	19
Ільченко Олена РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ЄДНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ.....	21
Краснокутський Віталій ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ГУМАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В АГРАРНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	23
Марченко Світлана СИСТЕМА ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ.....	26
Онїпко Валентина, Поспєлов Сергій, Поспєлова Ганна ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	28
Онїщенко Ірина ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ГАЛУЗІ.....	32
Опара Надія ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ	34
Поляков Роман КОНТРОЛЬ З МАТЕМАТИКИ ЯК СКЛАДОВА МОНИТОРИНГУ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ.....	38
Чкана Ярослав, Мартиненко Олена ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ТЕХНОЛОГІЙ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ.....	41

інтерпретування, переосмислення, оцінювання й упровадження у практику різноманітну правову інформацію. Формування у майбутніх фахівців економічної галузі необхідних знань з правознавства має бути зосереджене на розвитку у них системи ключових і предметних компетентностей. Правова предметна компетентність – інтегрована здатність здобувача освіти реалізовувати на практиці правові знання. Предметна ж – передбачає вміння й навички, способи діяльності, цінності й ставлення в поведінкових моделях у правовому контексті.

Під час формування у майбутніх фахівців економічної галузі правових компетентностей, необхідно враховувати притаманні українському суспільству сучасні напрацювання у правовій галузі, динаміку суспільних відносин, певний консерватизм національного законодавства, результати активної нормотворчої діяльності органів державної влади тощо. Обов'язково необхідно зважати на ті чи ті зміни, що відбулися в законодавстві України.

Фахівці економічної галузі в певній мірі відіграють роль психолога, соціолога, правознавця, педагога. Компетентний економіст повинен вміти спонукати до досягнення гарних професійних результатів у своїх колег і партнерів; ставити визначальні цілі та завдання, що є найбільш актуальними на даний момент і юридично обґрунтованими; має бути прикладом у професійній діяльності; створювати та дотримуватися позитивного іміджу як індивідуального, так і підприємства тощо. Ключовим напрямом творчості фахівця економічної галузі є пролонговане вдосконалення професійної компетентності, а також співпраці з людьми, що заснована на володінні правовою культурою.

Список використаних джерел

1. Галушак І. Правова підготовка майбутніх економістів у контексті компетентнісного підходу. *Вісник ЛДУ БЖД*. 2018. № 17. С. 135-139.
2. Лазарчук Г. Правова компетентність інженера-педагога економічного профілю. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2012. № 36. С. 51-57.
3. Пугач С. Розвиток правової компетенції майбутніх фахівців економічного профілю. *Педагогіка безпеки*. 2018. № 2. С. 120-130. <https://doi.org/10.31649/2524-1079-2018-3-2-120-130>.



Опара Надія

*кандидатка сільськогосподарських наук, доцентка
професорка кафедри механічної та електричної інженерії
Полтавський державний аграрний університет*

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ

Кінець XX століття початок XXI – ознаменовано переглядом фундаментальних

основ системи освіти. На сьогоднішній день у рамках сучасної освітньої парадигми процес навчання виступає важливим інструментом формування професійно і соціально компетентної особистості, що здібна до самовизначення і творчості в умовах світу, що змінюється, що має розвинуте відчуття відповідальності і прагнення творення.

Освітній процес покликаний сприяти формуванню індивідуальності всіх тих, хто навчається з врахуванням їх можливостей та потреб.

Позиція учасників освітнього процесу, що змінилась порівняно з освітньою парадигмою індустріального суспільства, суб'єктні відносини між науково-педагогічним працівником (НПП) і здобувачем вищої освіти (ЗВО) передбачає партнерські відносини між учасниками освітнього процесу і як наслідок право здобувача вищої освіти на самореалізацію і участь у розробці стратегії власного розвитку.

Основною задачею оптимізації процесу навчання можна вважати досягнення для даної ситуації оптимального рівня, тобто максимальних результатів його функціонування при мінімальних затратах часу і зусиль науково-педагогічного працівника і ЗВО.

Методологічною основою процесу оптимізації є системний підхід відповідно якому прийняття рішень залежить від виділення головного компоненту системи з урахуванням усіх закономірних зв'язків в середині нас.

Більшість наукових теорій виділяють наступні принципи оптимізації навчально-виховного процесу з урахуванням певних педагогічних умов:

1. Ефективне управління освітнім процесом, що означає цілісність контролю, організації регулювання обліку і планування.
2. Комплексне застосування методів та принципів виховання і дидактики.
3. Направленість виховних і дидактичних впливів, що базуються на всебічному вивченні здобувача вищої освіти і застосування диференційованого підходу до виховання, навчання і розвитку.
4. Оптимальність педагогічних зусиль закладу вищої освіти, родини та соціуму до творчого застосування ідей ефективних навчально-виховних впливів до колективу та особистості.

Вищезгадані принципи є актуальними і на сьогодні в умовах панування компетентнісного підходу в навчанні, що базується на цінностях особистісно орієнтованого підходу. Оскільки основною метою компетентнісного підходу є виконання вимог держави до освітнього процесу то у якості основних вимог висувається не система знань, умінь і навичок сама по собі як в знання орієнтованому підході, а набір заявлених державою ключових компетенцій в інтелектуальній, інформаційній, комунікаційній, суспільно-політичній та інших сферах. Процес оптимізації повинен бути адаптивним та адекватним конкретним внутрішнім і зовнішнім педагогічним умовам. З цієї позиції можливо ввести принцип відносності процесу оптимізації, що залежить від конкретних педагогічних умов. Оптимізація процесу навчання буде ефективною при комплексному дотриманні вище перелічених принципів.

Педагогічні умови в якості основного компонента принципу відносності оптимізації процесу навчання умовно можна поділити на дві групи:

I. Діяльність по підготовці науково-педагогічного працівника з метою оптимізації навчального процесу.

В свою чергу до першої групи відносяться:

1. Аналіз педагогічного досвіду НПП, що він вже має.
2. Аналіз і оцінку педагогом власної діяльності і знань.
3. Спільне обговорення НПП із здобувачами вищої освіти досягнутих результатів оптимізації з метою виявлення причин труднощів і перевантажень ЗВО обміну досвідом використання індивідуального підходу в навчанні.

II. Умови оптимізації оптимізуючі процес навчання.

До цих умов відносять наступні:

1. Визначення НПП оптимального типу заняття з урахуванням його місця в навчальному плані, новизни та тематики.
2. Грамотне співвідношення самоуправління і управління під час навчального заняття і при необхідності оперативна корективка і регулювання НПП у рамках конкретної навчальної ситуації.
3. Застосування диференційованого підходу в навчанні, враховуючи індивідуальні особливості кожного ЗВО.
4. Облік НПП санітарно-гігієнічних норм під час навчального заняття і перевантаженні учнів.
5. Створення доброзичливої і комфортної обстановки під час проведення заняття.

Четвертий критерій є значимим у рамках підвищення ефективності процесу навчання. Відповідно теорії Ю.К. Бабанського критеріями визначення оптимальності або не оптимальності підвищення ефективності слугують:

1. Досягнення ЗВО такого рівня вихованості, розвитку і успішності відповідних його реальним навчальним можливостям.
2. Дотримання НПП і ЗВО часових норм.

Таким чином перший критерій відображає якість навчання при визначенні ефективності, а другий – співвідноситься не тільки з дотриманням часових норм, що витрачені на досягнення еталонного рівня якості, що заявлений у рамках основної мети процесу навчання, але і має на увазі дотримання санітарно-гігієнічних норм.

В рамках ергономічного забезпечення освітнього процесу виділяють наступні критерії:

1. Ергономічність робочого місця ЗВО. Це відповідність робочого місця вимогам безпеки праці, антропометричним, психологічним, фізіологічним вимогам. З урахуванням даного фактору робоче місце ЗВО повинно бути спроектовано з урахуванням наступних рекомендацій:
2. Вільний простір для виконання групових парних завдань.
3. Безперервність навчання, тобто виховання компетентного спеціаліста.
4. Можливість отримання різного типу інформації – акустичної, візуальної, у межах навчального простору.
5. Обітницю робочого місця – це підтримка працездатності НПП та ЗВО з умовою збереження їх здоров'я (відповідне освітлення, відсутність відволікаючих шумів, наявність додаткового простору для рольових ігор і використання інших методик викладання).

6. Керування функціональним станом ЗВО. Облік вищезгаданих критеріїв може допомогти в нейтралізації негативних сторін процесу інтенсифікації через зниження ступеню стомлюваності.

Таким чином, однією з характеристик оптимізації процесу навчання є стомлюваність, що включає в себе наступні компоненти:

1. Важкість.
2. Емоційний стан ЗВО.
3. Насиченість навчальними елементами.

До факторів, що мають вплив на розвиток стомлюваності в процесі навчання відносяться наступні:

1. Постійний або ритмічний характер навчання.
2. Динамічний або статичний характер навчання.
3. Ступінь інтенсивності навантаження з урахуванням часу.

Виділяють наступні критерії оптимальності при визначенні ефективності процесу навчання:

1. Дотримання валеологічних і ергономічних вимог, що висувають до даного освітнього процесу.
2. Затрачений час, що відводиться на досягнення конкретного результату.
3. Реальні навчальні можливості кожного ЗВО, досягнення посилюючого ЗВО рівня вихованості, розвитку і успішності.

Значення кожного показника ефективності змінне, так як реальні навчальні можливості ЗВО включають в себе як внутрішні так і зовнішні фактори, зовнішні обставини. Процес оптимізації навчання вимагає такої організації навчального процесу і планування при якому досягаються максимально можливі результати освіти, виховання і розвитку при мінімальних необхідних для цього затратах часу НПП і ЗВО, або без перевищення встановлених стандартами освіти валеологічних і ергономічних нормативів для кожного курсу.

Ефективність освітнього процесу залежить від успішності оптимізації процесу навчання. Слід відмітити, що успішність досягається дотриманням наступних правил:

1. Аналіз навчального заняття з позиції оптимізації процесу навчання, що включає самоаналіз, аналіз третьою особою і аналіз ЗВО власного стану (комфортний або, наприклад, випробовувалось навантаження при виконанні певних завдань).

2. Відбір змісту навчального заняття з урахуванням відповідності, виявлення між предметних зв'язків, власного аналізу, структурування матеріалу часовим нормам.

3. Вибір оптимальних при даних умовах засобів і методів форм навчання, параметрів стомлюваності з урахуванням, інтенсивності навантаження і ергономічних норм.

4. Комплексне планування задач виховання, навчання, розвитку з урахуванням індивідуальних особливостей ЗВО і поставлених цілей.

5. Оптимальний об'єм і посиленість домашнього завдання.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що вміння оптимізувати навчальний процес – це здібність НПП, що полягає у застосуванні системного підходу при оцінці із усіх можливих варіантів, що маємо, досягнення результату і при цьому виборі найкращого для конкретних умов навчального процесу.

Узагальнюючи вище сказане можна виділити наступні переваги теорії оптимізації навчання, що обумовлюють її застосування.

1. Диференційований підхід до кожного ЗВО в рамках освітнього процесу.
2. Застосування цілісного системного підходу у вивченні процесу навчання з урахуванням розгляду у тісній взаємодії усіх складових його елементів.
3. Орієнтація оптимізації навчання не тільки власне на процес навчання, але і вчення.
4. Процес оптимізації носить динамічний характер.

Оптимізація навчання – один із дієвих способів підвищення ефективності процесу навчання, що дозволяє організувати навчально-виховну діяльність на більш високому науково-методичному рівні, підвищивши якість діяльності і НПП, і ЗВО.

Дотримання розглянутих принципів і критеріїв оптимальності сприяє створенню найбільш сприятливих умов для науково обґрунтованого вибору навчальних і методичних задач, змісту методів і форм навчання для активації і підвищення ефективності діяльності ЗВО, сприяє в індивідуалізації освітнього процесу в контексті диференційованого підходу до навчання.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VI : офіційний сайт МОН України. URL: <http://www.mon.gov.ua/ua/>.
2. Парадигми розвитку та тенденції реформування шкільної освіти в Україні у добу незалежності : монографія. / Дічек Н. П. та ін.; за заг. ред. Н. П. Дічек. Київ : Педагогічна думка, 2022. 507 с.
3. Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн Європейського Союзу та США : монографія / А.П. Джурило та ін.. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 192 с.



Поляков Роман

*здобувач другого (магістерського) рівня, інженерно-технологічний факультет
Полтавський державний аграрний університет*

КОНТРОЛЬ З МАТЕМАТИКИ ЯК СКЛАДОВА МОНІТОРИНГУ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

Процедури контролю та оцінювання якості освіти не залишаються незмінними в часі, тому потребують постійного спостереження для вчасного виявлення недоліків і подальшого вдосконалення. Для цих цілей зазвичай використовують моніторинг – постійне організоване спостереження за будь-яким процесом для зіставлення наявного стану з очікуваними результатами або чітко визначеними показниками (індикаторами, нормативами).